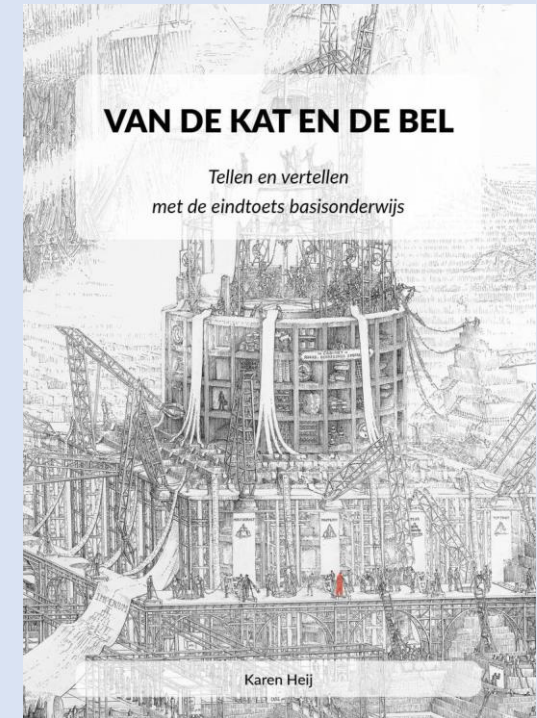

Toetsing en onderwijs: Hoe werken ze op elkaar in?

Karen Heij

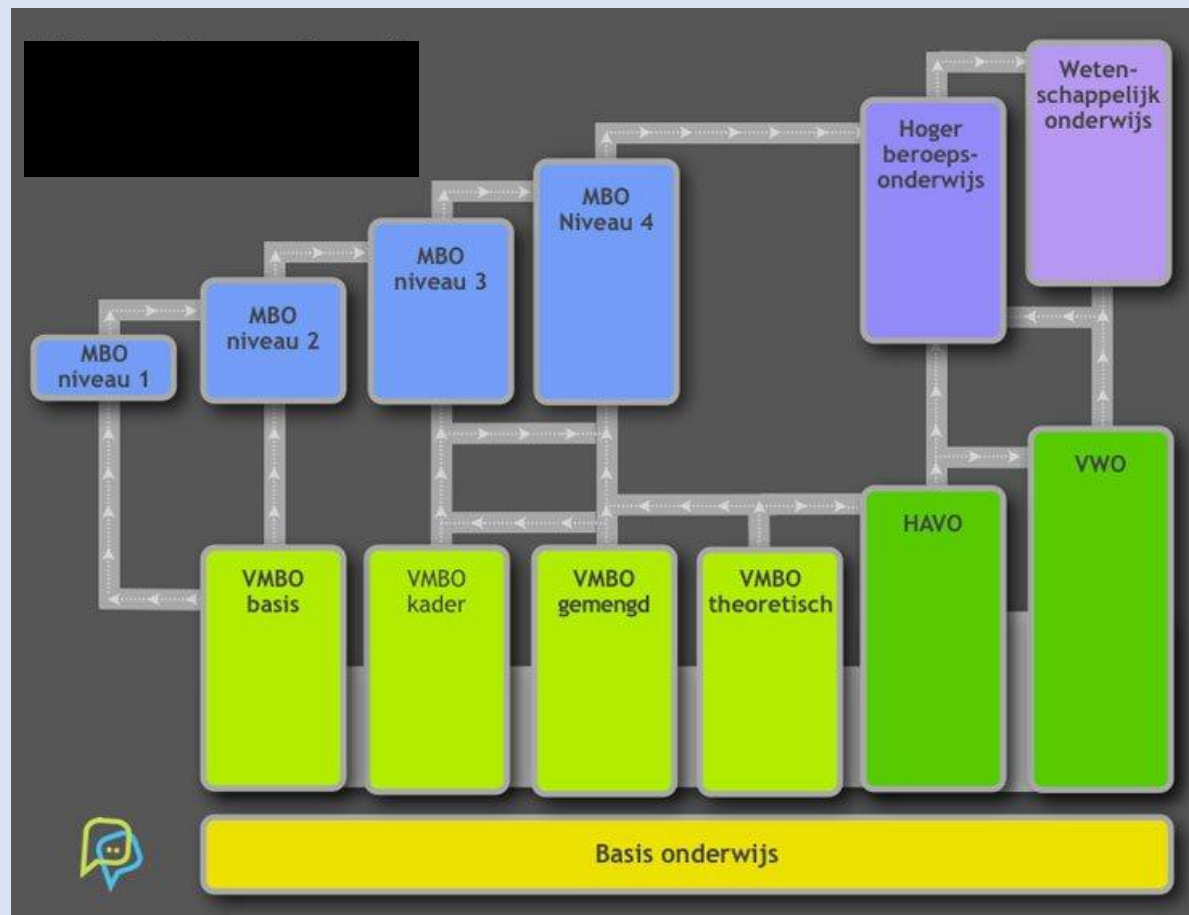
Vandaag

- Wat heeft 50 jaar eindtoetsing Nederland gebracht?
- Met welke problemen wordt het onderwijs in Nederland juist door de toetsing geconfronteerd?
- Wat kunnen we leren van die ervaringen?

www.parrhesiaonderwijsadvies.nl

Het huidige onderwijsmodel in Nederland

Kenmerken van de ontwikkeling van het Nederlandse onderwijsstelsel

- Efficiëntie: zo kort mogelijk en alleen lang als het de investering waard is;
- Overstapmogelijkheden beperkt:
schotten tussen de verschillende onderwijsvormen;
- Belang van selectie steeds verder vergroot

Hoe werkt de selectie?

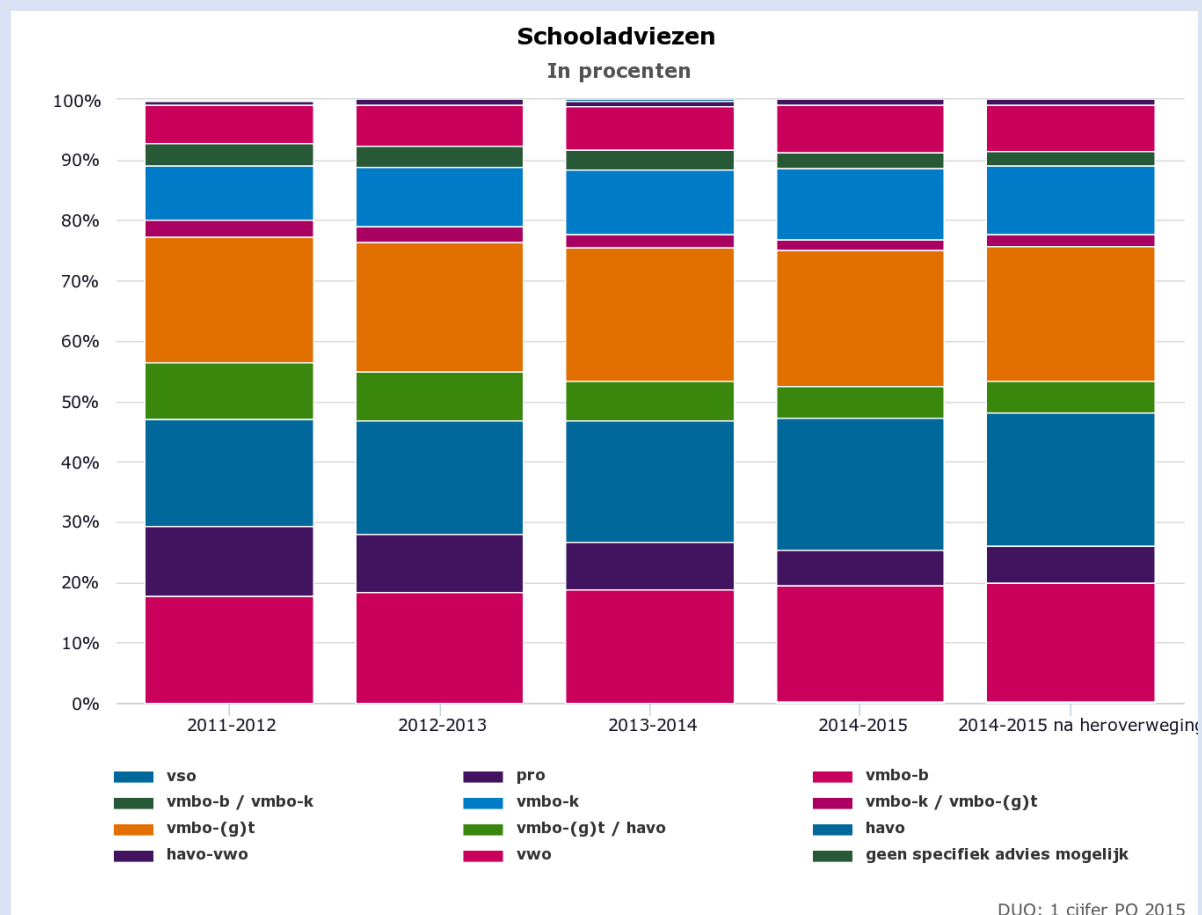
Eind groep 8:

- Eerst schooladvies: moet nu gebaseerd zijn op uitkomsten Leerlingvolgsysteemtoetsen (vooral begrijpend lezen) groep 6, 7 en 8
- Dan advies op basis van de toets
- Bij hoger advies obv toets -> bijstelling naar boven

Hoe werkt de eindtoets?

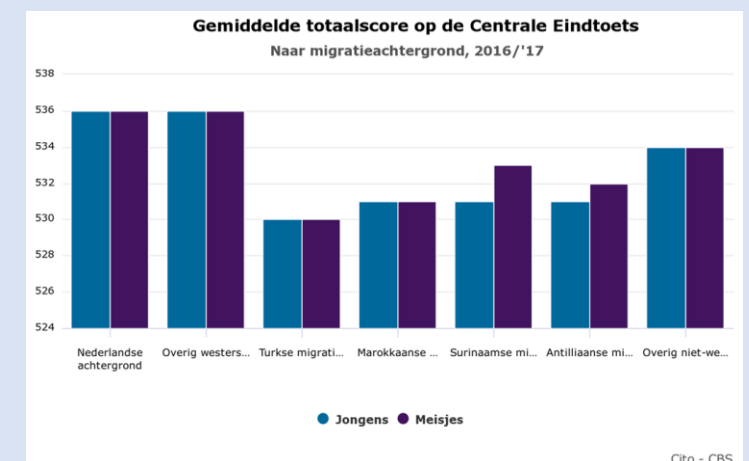
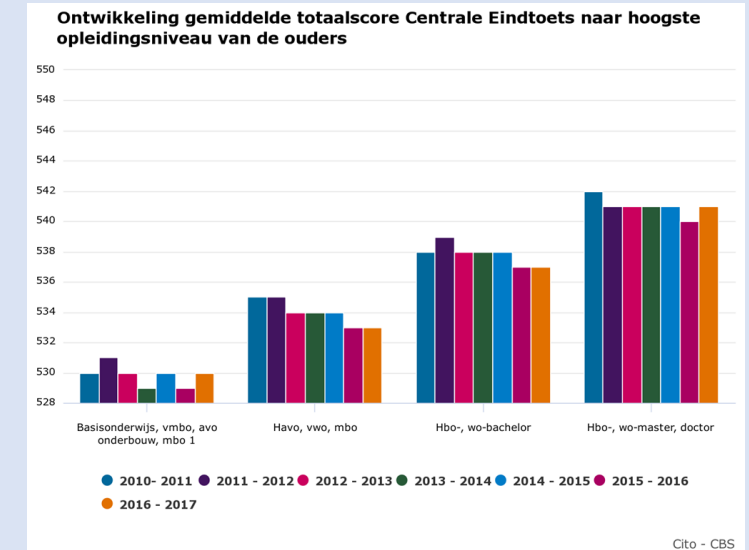
- Leerlingen worden vergeleken met elkaar
- op basis van optelling van de scores op taal- en rekenopgaven (=> standaardscore)
- die zo geconstrueerd worden dat er een opbouw is van makkelijke en moeilijke opgaven (gemiddelde p-waarde: .70)
- zodat een zodanige spreiding van scores gerealiseerd kan worden (501-550)
- uitgaand van het principe 'gemiddelde score = standaardscore van 535'
- dat er een ordening van leerlingen kan plaatsvinden die ervoor zorgt
- dat leerlingen jaarlijks stabiel verdeeld kunnen worden over de onderwijssoorten: 20-30-50 (resp. vwo, havo en vmbo).

Stabiliteit in schooladviezen

Wat zien we gebeuren in de afgelopen jaren?

- Basis voor selectie is versmald: woordenschat en begrijpend lezen bepalen in hoge mate de uitkomst van het selectieproces;
- Kinderen van hoger opgeleide ouders zijn in het voordeel;
- Kinderen met een andere thuistaal zijn in het nadeel;
- Kinderen die moeite hebben met taal zijn in het nadeel, ook bij rekenen;

Hoe werkt het LVS (cito)?

20% hoogst scorende leerlingen	I 20%	A 25%	25% hoogst scorende leerlingen
20% boven het landelijk gemiddelde	II 20%	B 25%	25% ruim boven tot net boven het landelijk gemiddelde
20% landelijk gemiddelde	III 20%	C 25%	25% net tot ruim onder het landelijk gemiddelde
20% onder het landelijk gemiddelde	IV 20%	D 15%	15% ruim onder het landelijk gemiddelde
20% laagst scorende leerlingen	V 20%	E 10%	10% laagst scorende leerlingen

‘Leerlingen met een (forse) achterstand zullen dikwijls een V- of E-score hebben én houden.’

Belangrijk om je te realiseren

- Je hoeft niet (exact) te meten om te kunnen 'ordenen';
- Een relatieve meting is geen stabiel gegeven: je bent voor je score afhankelijk van de rest;
- Als iedereen oefent en beter presteert, wordt de verdeling niet anders;
- En omgekeerd ook niet: we weten niet of we jaarlijks beter of zwakker worden;
- Een score is geen geschiktheidsoordeel;
- Een relatieve score is moeilijk te voorspellen;
- Toekomst voorspellen kan niet.

Waar zorgt vergelijkend meten inhoudelijk voor?

Metten we wat we willen meten of meten we wat goed selecteert?

- *Spelling (mozaïek, python, abrupt, ritme, haviken, taxi's, dreumesen)*
- *Recente toevoeging van ontleden aan de centrale eindtoets*

Inhoud ondergeschikt aan discriminerend vermogen van opgaven

Problemen met selectie obv Eindtoets

- ‘geschiktheid’ kan niet worden vastgesteld:
 - er zijn geen profielen
 - onderscheid hoofd/handen bestaat niet
- Relatieve karakter van de eindtoets
- Belangen die op het spel staan (‘High stakesness’) versus Campbell’s Law
- Toets kent altijd bias
- Resultaten uit het verleden bepalen de toekomst (LVS)

Wat kan een kind zelf beïnvloeden?

WHAT MAKES A GOOD READER? PIRLS 2016 INTERNATIONAL RESULTS IN READING

Belangrijkste bevindingen:

- Meisjes lezen beter dan jongens
- Goede lezers hebben een thuisomgeving die ondersteunend is aan leren lezen
- Goede lezers hebben een vroege start gemaakt met leren lezen
- Goede lezers hebben goede scholen bezocht
- Goede lezers zaten op veilige scholen
- Goede lezers zaten op een school waar leren lezen veel aandacht kreeg
- Goede lezers gaan regelmatig naar school en zijn niet hongerig of moe
- Goede lezers hebben een positieve houding ten opzichte van lezen
- Goede lezers hebben weinig problemen met digitaal lezen

Downloaded from <http://pirls2016.org/download-center/>

Problemen eindtoets en kwaliteit van onderwijs

- Smalle basis toets ten opzichte van curriculum en doelen: taal (beperkt) en rekenen met meerkeuzevragen;
- Relatieve meting: vergelijking van kinderen met elkaar als basis voor vergelijking van scholen met elkaar;
- Competitieve insteek: voortdurende verbetering;
- Verbetering van de een gaat ten koste van de positie van de ander;
- Selectiedoel wringt met zicht op wat kinderen kunnen;
- Rol professional uitgehold;
- Leerlinggewicht / schoolgewicht consolideert uitgangspositie.

Wat betekent dit voor kwaliteit van onderwijs?

- Eenzijdige blik op kwaliteit: terugslageffect op onderwijs (verschraling onderwijsaanbod);
- Longitudinaal beeld ontbreekt;
- Omkering van zaken: toetsen zijn geen middel om het leerproces te bevorderen maar het leerproces is een middel om resultaten te bevorderen;
- Competitieve insteek leidt niet tot verbetering van kwaliteit;
- Geloof en vertrouwen in toetsen.

Kritiek op het huidige stelsel

- OESO
- Onderwijsraad
- Jeugdzorg

Nederland moet terug naar de tekentafel: van selectief naar kansen bieden

- Van een economisch-arbeidsmarktgericht onderwijsmodel naar een rechtvaardig/democratisch onderwijsmodel;
- van vroege selectie naar uitstel van selectie;
- Van systeemefficiëntie naar kindgericht;
- Van vergelijkend meten naar toetsing in dienst van het leren.

Meer weten?

kheij@parrhesiaonderwijsadvies.nl

Proefschrift downloaden:

www.parrhesiaonderwijsadvies.nl